

„BÂRFE, ZVONURI, MONDENÉLE” (ASPECTE PRIVIND SURSELE CUNOAȘTERII ȘI MĂRCILE LOR LINGVISTICE ÎN TALK-SHOW-UL ROMÂNESC)

MARGARETA MANU MAGDA

Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti, București

1. Preliminarii

1.1. Subiectul comunicării îl constituie *zvonul public* (definit ca tire improvizat, rezultând în urma unui proces de *deliberare colectivă*), colportat prin intermediul *canalelor media vorbite*, fenomen care, alături de *bârfă*, constituie unul dintre mijloacele cele mai uzitate în *influențarea și manipularea opiniei publice*.

1.2. Cadrul teoretic al discursului îl constituie lingvistica textuală de tip Bakhtin (1970) – Ducrot (2001) – Nolke (1994); domeniul acesta îl reprezintă în principal obiectul de cercetare – indicii prezenței mai multor *voci* sau *puncte de vedere* la nivelul enunțului sau, cu alte cuvinte, prezența multor *voici* polifonice lingvistice în enunț.

1.3. Menționăm că ne vom referi, în paginile de față, cu precizie, la *discursul* practicat de canalele de televiziune românești în cadrul emisiunilor de tip *talk-show*, gen mediatic ce cultivă un discurs semiinstituțional, prin combinarea de reguli și constrângeri specifice discursului instituțional – temă fixă, o anumită distribuție a rolurilor de emitor, loc de desfășurare, durată etc. – cu spontaneitatea tipică pentru conversația curentă (cf. Ilie 2001, precum și Ionescu-Ruxandoiu 2004). Materialul exemplificator a fost preluat de pe Internet (<http://www.monitoring.ro/>).

2. Zvonul

2.1 Aspecte definitorii

În esență, *zvonul* este definit drept o *informație* legată de evenimente la zi, destinat să fie crezut, transmis din om în om, de obicei *verbal*, presupus să fie adevărat – în lipsa unor date concrete care să ateste exactitatea acesteia (fără a exista posibilitatea să se verifice corectitudinea).

Ca fenomen specific de comunicare interumană, *zvonul* a fost definit în funcție de o serie de parametri, precum *sursă*, *conținut*, *mod de difuzare*, *mijloc de difuzare*, *obiect al comunicării* și *natura efectelor*.

Este important de precizat faptul că, în raport cu canalul de comunicare, *zvonul* poate fi *scris* sau *vorbit*. Fiecare dintre cele două categorii enumerate are caracteristici specifice.

2.2. Coordonate lingvistice ale zvonului

În limba română, forma prototipică de desemnare a fenomenului descris mai sus este *zvon*; conceptul include, în sfera sa, pe lângă forma prototipică amintită, termeni precum *rumoare*, *murmur* și alții (*DEX-online s.v.*), fiecare dintre aceștia exprimând *nuanțe semantice și stilistice* ce întregesc semnificativ ansamblul seriei sinonimice.

„Câmpul semantic al *zvonului* este bine reprezentat în limba română actuală. Familia lexicală a cuvântului de bază cuprinde, în afara de verbul *a se zvonii*, desemnări ale agentului – inovația ironică *zvonii* a fost precedată de *zvonist* și *zvonar*, înregistrate de *DEX* – și un abstract denumind mulțimea zvonurilor sau fenomenul în sine – *zvonistic*” (Zafiu 2001: 77).

Subliniem, ca o trăsătură caracteristică, faptul că limba română are termeni de denumire pentru acțiunea al cărei rezultat este *zvonul*: verbul *zvonii*, care asemenea prototipicului verb de declarație (*se*) *spune*, *circul*, cel mai adesea, în forma *reflexivului impersonal* (combinat uneori cu particule adverbiale ale repetiției și persistenței: „*se tot vorbește de...*”; echivalentul lor familiar și rezultatul unei abrevieri este *cic*), ceea ce nu este specific tuturor limbilor.

Conceptul de *zvon* se asociază și cu alte expresii care includ, în sfera semantică, ideea de „*mi care*”, de tipul *umblă vorba*, *circul zvonul*, *se vehiculează* *tirea* etc., precum și cu unele *verbe de percepție*, ca: (*se*) *auzi/vedea*, care se alătură celor *citaționale*: (*se*) *spune*, *zice*, *crede*, *presupune* etc.

În această configurație, *zvonii* manifestă flexibilitate combinatorie ale *verbelor de mi care*, fie pe acelea ale *verbelor citaționale*, fiind prezent în tipare sintactice ca:

- *zvonii* („*mi care*”) + prep. (*la*, *în*, *prin*):

(1) **Victor Ciutacu**: *Una dintre ele, îți tii că o să vinerze îngrozitor de tare, dar tocmai de-asta v-o pun, că -mi place Sorin Oprescu nervos. Umblă prin piață un scenariu, un zvon. Patriciu umblă după dumneavoastră cu 5 milioane să v convingă să retrage și să -l susine în pe Crin Antonescu, ca să -l învinge și pe Traian Băsescu.*

Sorin Oprescu: *Da. E zvon.*

(„Sinteza Zilei”, 20.10.2009, invitat: Sorin Oprescu)

(2) **Elena Udrea**: *Se vehiculează sume nerealiste. Noi le-am contrazis cu documente, și cu toate astea nu suntem preluați.*

(„Sut la Sut”, 03.08.2009, invitat: Elena Udrea)

- *zvonii* („*relatare*”) + conjuncție (*și*):

(3) **Elena Udrea**: *Despre turism se spune și la pozitiv. România se promovează începând de săptămît seara pe Eurosport...*

(„Sut la Sut”, 03.08.2009, invitat: Elena Udrea)

Sursa este reprezentată prin pronume nehotărâte „*zic*” *unii* sau prin substantivul *lumea* (cu variantele populare și familiare, *gura lumii* ori *târg*):

(5) **Elena Băsescu**: *Îi uitați, la alegerile generale am spus, eram întrebat, circulau tot felul de zvonuri că voi ocupa o funcție în Ministerul Tineretului și Sportului. Toată lumea spune că voi fi secretar de stat. În momentul acela, ca o ironie am spus nu.*

(„Zig Zag”, 31.05.2009, invitat: Elena Băsescu)

2.3. Coordonate pragmatice ale zvonului

Din perspectiva pragmatolingvistică, din care vom aborda fenomenul menționat, considerăm operante următoarele aspecte semnificative:

– fenomenul *zvon* este rezultatul interacțiunii dintre unul sau mai mulți locutori, agenți de generare și agenți de răspândire a zvonului (care pot sau nu să coincidă): *zvoneri*, *zvonaci*, *colportori* – și unul sau mai mulți alocutori, „beneficiari” ai zvonului, apar înând *opinie publică*;

– codul prin care se interacționează este, de regulă *verbal*; fiecărei limbi îi sunt proprii mijloace specifice (*pragmatizate sau nu*) de exprimare a zvonului;

– canalul de comunicare/răspândire al zvonului poate fi *oral* sau *scris*;

– mesajul se numește *zvon*; el se prezintă sub forma unui *microtext structurat în formă polifonică*.

3. Structura polifonică a discursului conținând zvonuri

Ființele discursive care iau parte la constituirea și consumarea zvonului ar fi următoarele:

I. (a) locutorul jurnalist (moderatorul) și (b) alocutorul/rii invitat/ta și, ambii ca ființe din lume (fiind vorba de comunicare orală), responsabili de enunțuri;

II. enunțiatorul *originar (sursa)*, cel mai adesea neidentificabil, suprapus peste instanța *non-locutorului*;

III. enunțiatorii intermediari, *colportori* ai mesajului (cei care sunt responsabili de actele ilocutionare);

IV. instanțele implicate în consumarea zvonului (*destinatarii* = cîrorale sunt adresate actele ilocutionare);

V. alocutorii, *cei cîrorale este destinat enunțul* (*destinatarii finali* care intră în componența *publicului*).

3.1. Tehnici polifonice în analiza textului de presă

3.1.1. Dintre tehnicile de construcție polifonică utilizate în discursul mediatic actual amintim două categorii fundamentale:

I. Utilizarea unor *forme specifice de dedublare a instanței enunțiativă*;¹

II. Utilizarea *evidențialelor*.

Menționăm că, în paginile de față, ne rezumăm la prezentarea câtorva aspecte din cea de a doua categorie.

3.1.2. „Evidențialitatea, ca formă de realizare a modalității epistemice, reprezintă înscrierea în mesaj, prin mijoci specifice numite *evidențiale*, a surselor pe care locutorul le-a avut la dispoziție pentru a cunoaște conținutul unei propoziții” (*GALR*, II, 2008: 707).

Cercetări tipologice au demonstrat faptul că această categorie semantico-pragmatică se realizează printr-o diversitate de forme care diferă de la o limbă la alta. Unitatea categoriei este asigurată de manifestarea prin *lexic*.²

¹ Printre *dedublările posibile* ale instanței enunțiativă (*apud* Authier-Revuz 1984: 104–105) susceptibile să „interpeleze” interlocutorii, menționăm: - prezența unei alte limbi, dialect (ca punct de plecare într-o argumentare confirmativ sau polemic în raport cu intertextul consacrat); - alt registru discursiv: familiar, cult, infantil etc.; - alt tip de discurs: tehnic, politic, feminist; - alt cuvânt introdus sub semnul rezervei („X, dacă se poate spune a”), al ezitării („X sau mai degrabă Y”), al rectificării („X, era să spun Y”); - altă instanță, interlocutorul, diferit de locutor și în această calitate susceptibil de a nu fi aleasă („dacă în elegi ce vreau să spun”, „dacă -mi permite să folosesc această expresie”).

² Pentru aspectele definitorii ale *evidențialelor*, v. Zafiu 2002: 127–144 și *GALR* II 2008: 707, 715–718. Un studiu, pentru limba română a categoriei evidențialelor aparține Rodic și Zafiu 2002. În opinia autoarei, *evidențialele* pot fi clasificate în: *mijoci ale inferenței*, *mijoci ale relației* (*citării*) și *mijoci ale percepției*.

4. Talk-show-ul: între „zvon public”, „bârf public ” și „dezv lui re”

Zvonul, colportat pe cale oral , în emisiunile de tip *talk-show*, se apropie, în ceea ce privește modul de difuzare, mai mult de bârf , ponegriri, clevetiri, povești, legende, vorbe, care circulă pe diverse traiectorii (din gură-n gură , pentru a identifica posibilitățile reale de influențare individuală și colectivă sau pe alte căi, mai mult sau mai puțin formale)¹.

Față de zvon, țire improvizată , neverificată , reprodusă de canalele media scrise, ca strategie argumentativă², bârfa presupune, în esență, un schimb de informații între cel puțin două persoane despre o a treia, absentă . Din acest punct de vedere, talk-show-ul îmbină „sporoviala” tipică pentru conversația curentă cu dezvăluirea caracteristică spuselor specifice la interviul jurnalistic.

4.1. Sursele cunoașterii

„Indicarea sursei pentru conținutul unei propoziții înseamnă implicit o apreciere a gradului de certitudine al acesteia, de asumare din partea locutorului: percepția directă este considerată în principiu ca fiind sursa cea mai sigură , comunicarea de conținuturi – cea mai incertă ” (GALR II 2008: 707).

Există două registre de marcare a sursei din care locutorul a obținut informația transmisă prin enunțul său:

– „eu spun”, care face trimitere la mărțurirea pe proprie răspundere (deci cinstea persoanei respective nu poate fi pusă la îndoială);

(6) **Radu Moraru:** *Eu nu am văzut în viața mea, de când sunt... Poate la revoluție și puțin după aceea, la mineriade, am văzut atâtea manipulări, dar astăzi toate erau prezentate pe invers și credeți-mă că mi-e greu uneori. Îl cred pe Boc sau îi cred pe toți ceilalți, care spun că de fapt va fi nenorocire, pensiile vor scădea, salariile vor scădea, vom munci până la moarte?*

(„Nașul”, 15.10.2009, invitat: Traian Băsescu)

– „se spune”, care face trimitere la grup, la colectivitate (ceilalți – învestiții cu încredere – vorbesc).

(7) **Mihai Gâdea:** *Mai ales în condițiile în care, în ultimele zile, s-a vorbit despre faptul, despre scenariul că doctorul Sorin Opreșcu se retrage din cursa pentru prezidențiale și îl va susține pe domnul Crin Antonescu.*

(„Sinteza Zilei”, 20.10.2009, invitat: Sorin Opreșcu)

Varietatea de formule introductive ale zvonului este foarte bine și plastic ilustrată în mass-media. Specific acestui mediu este mascarea naturii de zvon prin invocarea „surselor”: *după unele surse...* („Adevărul”, 195, 1992, 3), *din surse demne de încredere, care stau în afara oricărui dubiu* (RL, 681, 1992, 1), *din surse ce se pretind a fi demne de încredere* (SC 22, 1992, 3), *prin intermediul unui ofițer S.R.I. care a dorit să rămână anonim* (EZ 136, 1992, 1). etc. (apud Zafiu 2001: 78).

(8) **Cristian Hostiuc:** *Doi oameni de afaceri care au stat în locul dumneavoastră la această emisiune au spus că acest împrumut de la Fondul Monetar Internațional a fost bun în condițiile actuale, dar „ne pun copiii slugă la stăpân” – ca să citez din afirmația unui om de afaceri.*

(„După 20 de ani”, 17.10.2009, invitat: Traian Băsescu)

¹ Vezi, pentru acest subiect, Kapferer 2006, precum și Felecan 2009.

² Vezi, în acest sens, Manu Magda 2009.

(9) **Claudiu Pândaru:** Fiica dumneavoastră, *spun ziaarele colorate*, că s-ar pregăti de nunt (...)

Traian B sescu: Nu știu, *nu am nicio informație în acest sens.*

(„După 20 de ani”, 17.10.2009, invitat: Traian B sescu)

(10) **Traian B sescu:** Nu, contrar a ceea ce se spune sau a ceea ce place presei să acrediteze ca imagine, m-am implicat foarte puțin în viaa internă a PD-L și în deciziile PD-L.

(„După 20 de ani”, 17.10.2009, invitat: Traian B sescu)

(11) **Victor Ciutacu:** *Informațiile mele – care rar m-au trădat – îmi indică faptul că acolo veți fi atacat, la fundă ia condus de soția dumneavoastră.*

Mircea Geoană: *Să atace cât vor.*

(„Vorbe Grele”, 20.10.2009, invitat: Mircea Geoană)

(12) **Victor Ciutacu:** Vine (...) în România. *Legenda zice că licuriciul decide. Vine să decidă cu cine?*

(„Vorbe Grele”, 20.10.2009, invitat: Mircea Geoană)

4.2. Mărci lingvistice

În funcție de modul în care colportorul prezintă informația oferită, zvonul este de două feluri:

4.2.1. Zvon asumat, a cărei valoare de adevăr este „garantată” de colportor (având ca marcă prototipică formularea *îți spun eu* – cu variante, *îți garantez, am auzit eu...* etc.)

(13) **Gigi Becali:** *Să vă spun un lucru. Spun unii că b, dacă nu mai câștig, mamă, să vezi cum a teapă la cotitură unii și... îi cunosc pe majoritatea politicienilor. (...) Deci vă spun că nimănui nu va face aia ceva. Și nu se va întâmpla cu el aia ceva, niciodată. Să stea liniștit.*

(„Sinteza Zilei”, 15.04.2009, invitați: Dumitru Dragomir, Liviu Voinea, Victor Ciutacu)

(14) **Victor Ciutacu:** *Eu am auzit-o și pe aia, că țig Mircea Geoană și-l pune pe Adrian Năstase prim-ministru.*

(„Vorbe Grele”, 20.10.2009, invitat: Mircea Geoană)

(15) **Mihai Gâdea:** *Știi în care-i temerea multora dintre cei cu care mai vorbesc și eu?... De ce-a crede eu că votându-vă pe dumneavoastră... am auzit lucruri absolut onorante despre fiul dumneavoastră, de la dumneavoastră și de la alții, este un doctor apreciat etc.*

(„Sinteza Zilei” – 20.10.2009, invitat: Sorin Opreșcu)

(16) **Elena B sescu:** *Pentru că poate soțul insistă. Sunt bărbați care nu cedează. Dar bărbatul cu care mă voi căsători va trebui să înțeleagă că e o mândrie pentru mine faptul că sunt fata lui tata și am auzit persoane care spuneau lasă, peste câțiva ani acest nume o să atârne de gâtul ei ca o tinichea. Nu-i adevărat.*

(„Zig Zag”, 31.05.2009, invitat: Elena B sescu)

4.2.2. Zvon neasumat, a cărei valoare de adevăr nu este garantată de către colportor, fiind prezentat ca informație *probabil, nesigur, posibil* (având ca marcă prototipică formularea *se spune, se zvonete*, cu variante: *umblă zvonul, umblă vorba, cică, cum că* – indici sugerând însumarea vocilor implicate în lanțul interacțional într-o voce colectivă).

(17) **Elena B sescu:** *Știu că la alegerile generale am spus, eram întrebat, circulau tot felul de zvonuri că voi ocupa o funcție în Ministerul Tineretului și Sportului. Toată lumea spunea că voi fi secretar de stat. Și la momentul acela, ca o ironie am spus nu.*

(„Zig Zag”, 31.05.2009, invitat: Elena B sescu)

Raportul dintre opinia citată și cea a locutorului, situat între extremele unui maxim acord sau dezacord, poate fi indicat de verbul de declarație, dar și de complementele care exprimă

– susinerea (*pe drept cuvânt, pe bună dreptate, cu îndreptărire*):

(18) **Traian B sescu**...Deci, nu vorbesc de ce a teapt la parlament, de ce se lucrează acum, dar după ce s-a instalat la DNA procurorul Morar, sunt 20 de dosare de înalți demnitari ai statului, foști miniștri care au dosare în instanță deja. Sigur, **unii spun** „Nu sunt condamnați”, dar aceste dosare au devenit o realitate după 2005. Nu există nici o justiție care să lucreze la comandă. **Eu sunt convins** că judecătorii îi vor face datoria, acolo unde este vinovăție, vor condamna, acolo unde dosarele nu sunt corecte, vor spune „Domnilor procurori, ați greșit, nu se condamnă cel pe care-l suspectați”. Dar, ca efect de stat, am descoperit un sistem... **Deci, am convingerea** că justiția nu va mai putea fi oprită niciodată.

(„După 20 de ani”, 17.10.2009, invitat: Traian B sescu)

sau

– distanțarea (cic, pas mite, chipurile, vezi Doamne, drag Doamne – sau formule incidente, majoritatea apar înând registrului colocvial al exprimării: ei, a!, chiar a a?, haida-de!).

(19) **Valentin Stan**: Fii atent. Cic, există date că inculpatul pregătise și vârea irea unei noi infracțiuni. Inculpatul a și vârit cu intenție o nouă infracțiune. Care-i aia? Există date că inculpatul exercită presiuni asupra persoanei vătămate. El le-a dat bani lora și plece. Care persoană vătămată? Le-a dat bani de taxi la hoști.

(„Sinteza Zilei”, 02.04.2009, invitați: Valentin Stan, Mugur Ciuvic, Mircea Badea, Bogdan Teodorescu, Victor Ciutacu)

(20) **Victor Ciutacu**: Zisei că în accepțiunea domnului B sescu II sau I nu tiiu care dintre ele, ești doamna blondă care avea pretenția să-ți ceră scuze de la toți ziarii tăi. Cic mai ai de a teptat până să se întâmple asta, că întâi trebuie să-ți ceră toți ziarii tăi scuze de la poporul tău. Și după aia eventual îți va cere și domnia sa scuze.

(„Vorbe Grele”, 02.04.2009, invitați: Victor Ciorbea, Robert Veress)

4.4. Zvonul în talk-show ca strategie interacțională

În timp ce, în presa scrisă, zvonul servește, în mod nedisimulat, ca strategie argumentativă (de transmitere de țiri și de impunere a opiniei, a prerii personale asumate de jurnalist – sau de persoanele care se ascund, uneori, în spatele acestuia), în talk-show (comunicare orală), zvonul servește ca strategie interacțională, moderatorul utilizând zvonul ca mijloc de stimulare a dezvoltărilor realizate de interviuat, de comentare publică a unor țiri neconfirmate (deci de impunere a prerilor altora referitor la subiectul discutat).

(21) **Ion Cristoiu**: Suntem în partea a doua a emisiunii. Cred că unul din personajele cele mai controversate din ultimul timp se numește **Elena B sescu**. Candidează ca independentă, presa străină nu o mai scoate din această imagine de popușgen frumoasă, dar proastă. Presa noastră s-a mai potolită. Din câte știu eu sunt un om curios. Vreau să văd și eu – cum ar spune bătrânii – ce-i în capul domnișoarei **Elena B sescu**, de ce vrea să candideze? În consecință vă fac o surpriză, un taifas cu **Elena B sescu**. Bine a venit!

(„Zig Zag”, 31.05.2009, invitat: Elena B sescu)

(22) **Claudiu Pândaru**: Fiica dumneavoastră, spusă zărele colorate, că s-ar pregăti de nuntă.

Traian B sescu: Nu tiiu.

Claudiu Pândaru: Nu știți? Nu v-a spus?

Traian B sescu: Când află și, să-mi spună și mie.

Claudiu Pândaru: Până n-o întrebați, domnule președinte?

Traian B sescu: Nu tiiu, nu am nicio informație în acest moment.

(„După 20 de ani”, 17.10.2009, invitat: Traian B sescu)

În acest sens, moderatorul relansează public zvonul care circula pe canalele asculte (de regulă referitor la viaa persoanei publice prezent în studio sau la climatul social-politic în care aceasta este direct implicată), încercând să obțină, de la interviuevat, răspunsuri concrete, pertinente, referitoare la veridicitatea afirmațiilor enunțate.

5. Text ilustrativ

Radu Moraru: *Deci el a folosit-o în campanie?*

Gigi Becali: (...) *Mă vrei să spun? Nu are rost să mai spun. Mie mi-a spus mie cineva, nu îți spun numele, mi-a spus domne m-a chemat la Doina și mi-a dat o listă. 1, 2, 3 vreo 15 persoane. Persoana care mi-a spus mie a zis, mă și Gigi, am rămas blocat. Era o listă cu oameni pe care îi vrea pe funcțiile alea, el, Puiu Popoviciu. (...)*

Radu Moraru: *Dar să îți cunosc numele cu nimic. Se practică chestia asta.*

Gigi Becali: (...) *Auzi, 15 oameni să îi pun pe funcții în Guvern? Parcă mi-ar fi dat mie ceva vreodată! Nu am avut nici în clin, nici în mănecă cu el. Am mâncat la Doina, am plătit. Mai veneau delegații, mă duceau cu delegații pe la el. Și ția pun oameni.*

(„Na ul”, 30.03.2009, invitat: Gigi Becali)

Gigi Becali: *Ce vă spun aici sunt lucruri pe care am dovezi. Ce vă spun aici, în care țiu din auzite și aici trebuie să controlați dumneavoastră, că și-a dat 6 hectare lui Călin Popescu Tăriceanu.*

Radu Moraru: *Dar cum?*

Gigi Becali: *Cică nu țiu. Am auzit că și-a dat, dar acum la TV spunea dona ie. Mă nu cred că sunt atât de dobitoci să dea dona ie. Cum adică să dea 6 hectare care înseamnă pe pu în 60 de milioane, să îi dai dona ie? Tu dai dona ie, dar mai are acesta 49%. La a fost de acord? Înseamnă că nu mai are sau nu țiu? Eu răspund pentru astea cu probe. (...)*

Radu Moraru: *Dimofte.*

Gigi Becali: *Da. Dimofte. Pe la, Ca avencu „Nu ne lăsați până nu îl băgăm pe Gigi Becali la pușcărie”. Am un prieten George Gai, care mă sună îmi spune, băi Gigi, se laudă sta, în două săptămâni la pușcărie, acolo e locul lui, adică Puiu Popoviciu. Adică voi mă vreați pe mine la pușcărie, și Puiu Popoviciu și Dimofte, dar eu să vă las în pace pe voi? Cu Bodu, tot ei. Se presupune că ar finanța și galeria cu Steaua, cu scandalurile.*

Radu Moraru: *Se practică.*

Gigi Becali: *Eu îi spuneam lui Nicoleta Savin, domne, îmi pare rău că nu l-am văzut arestat. Și mi-a zis, domnule Gigi Becali, stai domne. Dacă erai dumneata în locul lui, ția beau campanie, și dumitale și i e mil?*

Radu Moraru: *Mda... (...)*

Gigi Becali: *Să vă spun încă un lucru, ce am făcut. I-am scris o scrisoare lui Adrian Năstase, prin Cozmin Gușă. Era prieten cu Cozmin Gușă pe atunci, era secretarul lui. După mai mult timp, cineva îmi spune de la Guvern de acolo, spune... mă și spune-i lui Gigi Becali că s-a pierdut scrisoarea, să mă trimită o dată.*

Radu Moraru: *Cine vrea la mână to? Persoana?*

Gigi Becali: *Și zic, mă, mă și ia și la mână to. Du-te mă și de aici.*

(...)

Radu Moraru: *Dar cine a virat toată afacerea și cât de puternic, astfel încât să se de servicii secrete înut, cel mai tare miliardar se înut?*

Gigi Becali: *Și cine?*

(„Na ul”, 30.03.2009, invitat: Gigi Becali)

Gigi Becali: *Eu țiu o persoană din România care a făcut afaceri mari și are proprietăți prin America, prin Italia, dar care persoana aia niciodată nu s-a luat nimeni de ea. De ce? Pentru că e ceva cu semnătură, probabil omul se învânte de cuvânt. Dar dacă sta e a a*

cum b nuie ti, de ce l-a arestat? Nu îl inea nicio jum tate de or dac e a a cum spui tu. Dac era a a cum spui tu imediat veneau ia, b i Morar, ia vezi de treaba ta. Acesta e interesul statului român. Da i-i drumul în jum tate de or . Sau SRI. Nu avea informa ia aceasta dac el lucra? tia SRI.

(„Na ul”, 30.03.2009, invitat: Gigi Becali)

Comentariu

Fiind vorba, de cele mai multe ori, de subiecte „delicate”, sursele și elementele concrete care privesc zvonul sunt ocolite, verbalizate prin intermediul unor formațiuni lingvistice cu un *sens nedeterminat*.

Sursa zvonului este *anonim* : *cineva, nu îi spun numele, mi-a spus, Persoana care mi-a spus, tia, la, Ca avencu, cineva îmi spune de la Guvern de acolo spune, o persoană din România care a făcut afaceri mari și are proprietăți prin America, prin Italia, care persoana aia, omul, nimeni.*

Motivul: sunt elemente cu sens nedeterminat: *Cic nu tiu. Am auzit, Se presupune că ar finanța, a a cum b nuie ti, e ceva cu semnătură, probabil omul se învânte de cuvânt*

Persoanele care susțin veridicitatea celor dezbătute sunt, înșelător, *cunoscute*:

De fapt, Viorele, nici nu o să mă confirme, o să se supere pe mine că am zis.

Am un prieten George Gai, care mă sună și îmi spune...

Eu îi spuneam lui Nicoleta Savin, domne, îmi pare rău că nu l-am văzut arestat. Și mi-a zis, domnule Gigi Becali, stai domne...

6. Concluzii

Ca trăsătură programatică a textelor din presa românească actuală scris și vorbit *con înând zvonuri*, se remarcă trecerea în revistă, pe un ton degajat și într-un limbaj savuros, a cât mai multor *detalii* (colectate din variate surse, *mai mult sau mai puțin credibile*) din viața publică și privată a vedetelor și a personalităților politice vizate.

Reflexul lingvistic al situației prezentate se materializează într-un *hibrid stilistic*, un amestec de *elemente colocviale și argotice, structuri elevate (cultisme)*, evocate în comentariu nu arareori ironic. Amalgamul de *straturi lexico-stilistice* conduce, implicit, la evocarea unui *mozaic de voci*.

Toate aceste *corpuri stilistice*, acești „intruși” accentuează, prin pregnanța formei, forța limbajului din textele selectate pentru analiză polifonică, utilizând *mijloace foarte variate și plastice de evocare a sursei*. În această privință, se impune constatarea (în acord cu Zafiu 2002: 140) că, în limbajul mass-mediei românești actuale, zona cea mai puternic marcată este cea a *inferenței*, cea mai slab reprezentată rămânând *percepția directă*. Ca indice diagnostic care tinde să se pragmatizeze atât în jurnalismul românesc scris, cât și în cel vorbit, menționăm *bursa zvonurilor*, metafora clișeizat ce denumește rubricile ale mai multor cotidiene (*Cotidianul, giurgiu-news.ro*) sau săptămânale (*Academia Ca avencu*) românești, precum și titluri de televiziune, înscrise pe buclă (vezi *Realitatea TV*), toate acestea stând mărturie că fenomenul investigat (zvonul ca *strategie argumentativă, în discursul scris, și ca strategie interacțională, în discursul oral*) a dobândit un *caracter instituționalizat*.

Iată, în acest sens, un mesaj preluat de pe internet:

Bursa zvonurilor conduce piața auto second-hand „în România există bursa zvonurilor. Cei ce se ocupă cu importurile de mașini second-hand au auzit de posibila majorare a taxei și au înmatriculat toate mașinile care le aveau, importate inclusiv în lunile anterioare”, a explicat Brent Valmar, vicepreședintele Asociației Producătorilor și Importatorilor de Automobile (APIA), citat de „Ziarul Financiar”.

BIBLIOGRAFIE

- Authier-Revuz, Jacqueline, 1984, „Hétérogénéité(s) énonciative(s)”, *Langages*, 73, p. 8–111.
- Bakhtine, Mikhaïl, 1970, *Problèmes de la poétique de Dostoïevski*, Lausanne, L'Age de l'Homme.
- DEX online = *Dic ionar explicativ al limbii române*, <http://dexonline.ro/>.
- Ducrot, Oswald, 2001, „Quelques raisons de distinguer «locuteurs» et «énonciateurs»” [http://www.hum.au.dk/romansk/polyfoni/documents de travail / Polyphony 3](http://www.hum.au.dk/romansk/polyfoni/documents%20de%20travail%20Polyphony%203).
- Felecan, Daiana, 2009, „La médisance, en tant que phénomène polyphonique”, comunicare prezentat la Conferin a IADA, Barcelona, 2009.
- Fløttum, K., 1992, „Polyphonic structure”, în: A.-C. Lindeberg *et al.* (eds.), *Nordic Research on Text and Discourse*, Åbo, Academy Press, p. 161–172.
- GALR 2008 = Gu u Romalo, Valeria (coord.), 2008, *Gramatica limbii române*, GALR, I-II, Tiraj nou, revizuit, Bucure ti, Editura Academiei Române.
- Kapferer, Jean N., 1993, *Zvonurile: cel mai vechi mijloc de informare din lume* (trad. rom.), Bucure ti, Humanitas.
- Ilie, Cornelia, 2001, „Semi-institutional discourse: The case of talk show”, *Journal of Pragmatics*, 33, p. 209–254.
- Ionescu-Rux ndoiu, Liliana, 2004, „Polite e i impolite e în dezbaterile televizate”, în: Pan Dindelegan (coord.): 417–422.
- Manu Magda, Margareta, 2009, *Das Gerücht in der aktuellen rumänischen Presse (Aspekte über die Quellen des Wissens und ihre linguistischen Kennzeichen)*, comunicare prezentat la Conferin a IADA, Barcelona, 2009.
- Nølke, Henning, 1994, *Linguistique modulaire: de la forme au sens*, Louvain, Peeters.
- Pan Dindelegan, Gabriela (coord.), 2002, *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, Bucure ti, Editura Universit ii din Bucure ti.
- Pan Dindelegan, Gabriela (coord.), 2004, *Tradi ie i inova ie în studiul limbii române*, Bucure ti, Editura Universit ii din Bucure ti.
- Zafiu, Rodica, 2006, „Modalizarea”, în GALR 2008, II: 693–698.
- Zafiu, Rodica, 2001, *Diversitate stilistic în româna actual*, Bucure ti, Editura Universit ii din Bucure ti.
- Zafiu, Rodica, 2002, „Eviden ialitatea în limba român actual ”, în Pan Dindelegan (coord.) 2002: 127–144.

„Gossips, Rumours, Worldly News” (Aspects concerning the sources of knowledge and their linguistic markers in the Romanian talk-show)

The topic of this communication is *public rumour*, defined as a piece of improvised news, resulting from a process of *collective deliberation*.

The theoretical framework of the discussion is represented by textual linguistics of Bakhtin – Ducrot – Nolke type; its scope comprises enunciation and research object – indicators of the presence of several *voices* or *points of view* at the level of the utterance, or, in other words, the presence of the linguistic polyphony marks in the utterance.

The linguistic analysis aims at highlighting several aspects such as: *the delimitation of the semantic field of rumour* (well-represented in the current Romanian language), *the presentation of the variety of introductive formulae for rumour* in the current journalistic language, identification of *linguistic markets (evidentials)* that the journalists use in order to indicate their reserve or distance from a message reproduced in the direct or indirect style, or from a piece of information received from somebody else. The journalistic discourse widely uses such means, whenever it has to refer not to facts, but the *other people's utterances*, thus trying to set a certain order in the *multiplication of the text voices*.

We would like to mention that we will mainly refer hereafter to the *Romanian television talk-show*. The illustrative texts have been outsourced on the *Internet*.